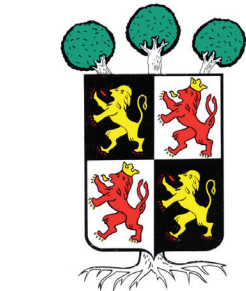

Hoeilaart

1186-1986

HOEILAART - 30 jaar geleden, op 28 november 1986, ging het totaalspektakel “800 jaar Hoeilaart” in première: een succesverhaal met meer dan 350 deelnemers en 1500 toeschouwers. Vandaag blikken we terug op dit historisch weekend dat zelfs na 30 jaar nog bij velen mooie herinneringen oproept. We hadden een gesprek met Jan Van Assche, de initiatiefnemer toen. Het verhaal achter “800 jaar Hoeilaart”, een eerbetoon aan al wie van dichtbij of veraf betrokken was bij een onvergetelijk moment in de Hoeilaartse cultuurgeschiedenis. De Serrist: Hoe is het allemaal begonnen?

Jan Van Assche: Radio Zoniën was toen op z'n hoogtepunt. Ik had een populair praatprogramma, “In een serreke geboren” waarin we elke zondagmiddag een gezellige babbel hadden over vroeger. De eerste uitzending van februari 1986 ging over “de zaal van den Tuk”, de oude feestzaal op 't Linneke die werd afgebroken om plaats te maken voor een appartementsgebouw. Te gast waren Jan en Leentje Bollaerts en Valentine Lefever met wie ik de liedjes van de oude revues uit de jaren terug tot leven bracht. Het programma liet een diepe indruk op me achter. 't Moet in die periode geweest zijn dat de 800ste verjaardag van Hoeilaart ter sprake kwam. Ik voelde wel iets voor een groot feest en van het ene kwam het andere.

D.S.: Hoe kwam je op het idee om er een totaalspektakel van te maken?

J.V.A.: Ik wou een evenement op poten zetten voor een breed publiek en tegelijkertijd zoveel mogelijk mensen op het podium doen meespelen. De geschiedenis van Hoeilaart zou de rode draad vormen en na tientallen boswandelingen kreeg het idee vaste vorm. Het schrijven kon beginnen.

D.S.: Waar haalde je de inspiratie?

J.V.A.: Er waren de vele boeken over Hoeilaart en het Zoniënwoud, de artikels van de Heemkundige Kring, maar vooral de gesprekken met Michel Erkens, onze Hoeilaartse historicus. Hij hielp me op weg en reikte me de ideeën aan voor verschillende toneelscènes. Uren hebben we samengezeten in de kelder van het gemeentehuis waar hij het gemeentelijk archief beheert. Voor het muzikale gedeelte kon ik beroep doen op Luc De Cnop, een monument van de Hoeilaartse muziekgeschiedenis. Zijn archief omvatte alle oude liedjes over de druiven, de revues van de jaren '30 enz.

D.S.: Hoe lang heb je gewerkt aan het script?

J.V.A.: Da's moeilijk te zeggen. Vooral het zoekwerk en de talloze gesprekken namen

veel tijd in beslag maar eens het stramien vastlag, ging het vlot. Het op rijm zetten van de toneelstukjes, daar heb ik het langst aan gewerkt. Op het einde van de zomervakantie 1986 was alles geschreven. Maar het script was natuurlijk maar een deel van het werk, ik had de volledige organisatie op mij genomen.

D.S.: Je hebt voor het spektakel toen ook enkele nieuwe liedjes geschreven?

J.V.A.: Dat klopt. “Open plek in 't bos”, het themalied verscheen zelfs op plaat en zorgde voor prima promotie op de radio. Kris Lemmens speelde de melodie live op piano doorheen de hele voorstelling in de overgang tussen de scènes. Daarnaast was er “Zonder Jou”, een ontroerend afscheidsliedje uit de scène van de Belgische Revolutie 1830 en natuurlijk ook het lied van de finale.

D.S.: Hoe heb je het aangepakt om zoveel volk mee achter de kar te spannen?

J.V.A.: In de eerste plaats werd het stuk geschreven in functie van veel volk: veel rollen, veel figuranten en dus ook veel hulp achter de scène om iedereen te kleden, te schminken enz. Met meer dan 350 man samen repeteren was echter onmogelijk dus schreef ik 19 aparte scènes die los van elkaar werden ingestudeerd. Wat de bereidheid tot medewerking betreft, verliep alles zeer vlot. Blijkbaar wou iedereen

van de 800ste verjaardag een groot feest maken.

D.S.: Vormde het feit dat het spektakel in de kerk doorging geen hinderpaal voor sommige verenigingen?

J.V.A.: Eigenlijk niet. Iedereen had er zin in. 't Heeft wel veel energie gekost om de beide harmonieën samen te laten optreden. Behalve in 1894, bij de opening van de tramlijn Groenendaal-Hoeilaart-Overijse, hadden ze nooit samengespeeld. Het was die scène die we brachten, samen met de kinderen van beide basisscholen, die het “Hoeilaarts Feestlied” zongen. Het was een historisch moment.

D.S.: Er kwam ook hulp uit Overijse?

J.V.A.: Inderdaad. Voor de toneelscènes had ik de hulp ingeroepen van verschillende verenigingen. Roger Van Dycke regisseerde “Klem” versterkt met “Kunst na Arbeid” uit Overijse, Theo Quintelier zorgde voor de inbreng van “Tros” eveneens uit Overijse en ikzelf had de “Jonge Druivelaar” onder mijn hoede. De buurgemeente was dus stevig vertegenwoordigd.

D.S.: Waren er nog andere verenigingen?

J.V.A.: Radio Zoniën en Jeugdclub d'Oechelle beeldden de schuttersgilde van 1565 uit. Dynamo Wijndaal speelde de schitterende scène van het gewone volk uit 1585. Het Ruusbroeckoor zong o.a. de liedjes over de druiven en dansballetgroep EKSIT o.l.v. Lieve Hermans brachten een onvergetelijke choreografie rond het thema Europa. Scouts en Chiro verzorgden de aanloop tot de finale met de eedaflegging voor de toekomst. Foto- en diaclub De Jonge Wingerd hielp bij het fotograferen van archiefstukken die op een groot scherm geprojecteerd werden. Er waren ook een heleboel vrijwilligers die achter en opzij het podium meehielpen en in het Felix Sohiecentrum van waaruit alle groepen vertrokken. Al bij al veel volk om in toom te houden.

D.S.: Hoe geraakte iedereen op tijd op het podium?

J.V.A.: Dat vraag ik me zelf nog altijd af. Een klein mirakel, denk

ik. Ik had Jos De Rudder gevraagd de coördinatie op zich te nemen. Samen met Marcel Mat en beide echtgenotes namen zij de uitdaging aan. Het was een zware opdracht: op tijd vertrekken uit het Felix Sohiecentrum, op tijd het podium op en af, en

terug de straat over, ordelijk en in stilte. Er stond politie aan het zebrapad en het heeft dat weekend niet geregend. Ik heb later veel plezante verhalen gehoord over de gezellige drukte en de stress voor en na. De “mission impossible” werd feilloos uitgevoerd, iedereen was op tijd, drie dagen op een rij.

D.S.: Welke waren de andere grote uitdagingen?

J.V.A.: Het was geen eenvoudige productie. De middelen waren beperkt, zowel financieel als technisch. In 1986 waren zendmicro's bijvoorbeeld onbetaalbaar. Toch moest iedereen verstaanbaar zijn, ook op de laatste rijen. Wij konden ook beschikken over de oude theaterverlichting van het Sohiecentrum maar het podium was veel groter en toen hing er nog een vals plafond boven, zodat de lichtstralen met moeite hun doel bereikten. Het was behelpen. Vooral de positieve energie die iedereen uitstraalde, liet je de beperkingen gemakkelijk vergeten.

Het feit dat er maar één generale repetitie kon plaatsvinden, twee dagen voor de première, bood weinig ruimte tot experimenteren. Er was enkel tijd om de verschillende scènes samen te smelten tot een geheel. Al het andere moest op voorhand geregeld zijn.

D.S.: En hoe was de generale repetitie?

J.V.A.: Een ramp. De diaprojectie werkte niet en de scènewisels namen te veel tijd in beslag. Ook de bindteksten waren veel

te lang. Ik herinner me dat ik na de repetitie, aan een tafeltje in taverne Tijl, de helft schrapte zodat het geheel voldoende ritme kreeg. Voor de kinderen duurde de repetitie veel te lang met boze ouders tot gevolg. Men zegt altijd dat een slechte generale garant staat voor de schitterende première en dat was hier niet anders.

D.S.: Ik neem aan dat de voorstellingen dagen op voorhand uitverkocht waren?

J.V.A.: In tegendeel. Voor de pre-

mière waren geen plaatsen meer vrij maar voor de twee andere voorstellingen was amper de helft verkocht. De première viel echter zo in de smaak dat de tickets nadien de deur uitvlogen. Bij aanvang van de tweede voorstelling was alles uitverkocht. Geluk-

kig maar.

D.S.: Wat was er dan zo bijzonder aan het totaalspektakel?

J.V.A.: Dat is geen gemakkelijke vraag. Ik denk dat het verrassingseffect een grote rol heeft gespeeld. Niemand wist eigenlijk wat hij te zien zou krijgen. Op de affiche stond “totaalspektakel” maar dat is zo'n algemene term. Iedereen werd dus aangenaam verrast. Het eerste deel, van 1186 tot 1830 was doorspekt met humor en was schitterend door de tientallen sublieme kostuums die wij via Roger Dewaegenaere (Bertje Vermeulen van Radio Zoniën) ter beschikking hadden gekregen. Dat maakte veel indruk. En dan was er de scène over de Belgische revolutie 1830 die begon met een memorabele donderpreek van pastoor, Roger Van dycke, die van op de preekstoel iedereen oppriep mee te strijden tegen de Hollanders. Ik herinner me dat hij begon met een kruisteken en dat iedereen in de kerk spontaan zijn voorbeeld volgde. Roger speelde de pannen van het dak. Wat daarna volgde is pure emotie om nooit meer te vergeten. Jan Lindts (gespeeld door Philippe Van den Winckel) nam afscheid van zijn Maria (Josiane De Becker). Het liedje was getiteld “Zonder jou” en Josiane zong het zo gevoelig dat de hele kerk zat te snorren; terecht. Het liedje ging op het einde over in de Brabançonne en Jan Lindts sneuvelde. De minuut die daarop volgde zal ik niet snel vergeten. De kerk bleef muistill, alsof dit emotioneel moment nooit mocht

de bewuste massascène 1894 met de beide scholen en harmonieën, een hele opdracht. Ontroerend stil werd het opnieuw bij de hulde aan de gesneuvelden van Wereldoorlog I. Het Ruusbroeckoor zong “Oh Vaderland”, een liedje van Hoeilander Désiré Leclercq, uit 1905. Je kreeg er echt kippenvel van. Het ging van de ene emotie in de andere. De liedjes over de druiven en het glazen dorp waren nog maar goed gezongen of de grootste hits van de revues maakten iedereen wild enthousiast. Vooral het optreden van Frans Vandervaeren, Leentje Bollaerts en Valentine Lefever – zij behoorden tot het oorspronkelijke gezelschap “Jong maar Moedig” uit de jaren '30 – was overweldigend. Het publiek was hier niet op voorbereid en liet de tranen opnieuw de vrije hand. En dan kwam de hulde aan de gesneuvelden van '40-'45 en speelde de klaroen de “last post”. Het waren misschien koude winterdagen, maar in de kerk voelde je een onbeschrijflijke warmte. Iedereen voelde zich verbonden. Na het klasseoptreden van Eksit begon de finale met de eedaflegging van scouts en chiro in naam van de Hoeilaarste jeugd. Het werd een belangrijke belofte om Hoeilaart voor de volgende 800 jaar Vlaams te houden.

D.S.: Was dat de uiteindelijke boodschap van 800 jaar Hoeilaart?

J.V.A.: 't Was er een deel van. Ik

zal de hele eed even voorlezen. Het is verbazend hoe actueel hij vandaag is.

In naam van de jeugd beloven wij de komende 800 jaar Hoeilander te zijn, in hart en ziel. Wij beloven ons af te zetten tegen de vervreemding en de verfransing, en zorg te dragen voor het eigen Hoeilaarts patrimonium. Wij beloven ons dorp Vlaams te houden, open te staan voor alle culturen en in het Europa van morgen mee te bouwen aan de vrede en de vrijheid. Wij beloven ons in te zetten voor elke boom die het Zoniënwoud rijk is, voor elke bron die de IJse voedt, voor elke akker vruchtbare Hoeilaartse grond, voor elke druif die groeit en bloeit. In naam van de Hoeilaartse jeugd beloven wij de komende achthonderd jaar Hoeilander te zijn, uit liefde voor ons dorp en voor u allen die er woont... Zo helpe ons God!

D.S.: En heeft de jeugd zich de voorbije 20 jaar aan die eed gehouden?

J.V.A.: Een goede vraag. Het kan zeker geen kwaad de eed geregeld te herhalen want niets is zo vluchtig als een belofte. Ik durf toch te beweren dat de tieners en twintigers van toen hard meegebouwd hebben aan het Hoeilaart van vandaag, en dat ze nog steeds achter die mooie idealen staan.

D.S.: Waarom praten wij vandaag nog met zoveel begeestering over 800 jaar Hoeilaart?

J.V.A.: Omdat het een uitzonderlijke gebeurtenis was. Wie dat weekend meemaakte, vergeet het nooit meer. Hoeilaart is een

speciale plek, een unieke gemeenschap die misschien niet altijd even open is maar weet wat samenwerken is en dan gebeuren kleine wonderen. Kijk maar naar recentere voorbeelden zoals Fatamorgana, 'Ik was 14 in '14' ...

D.S.: Wat is je mooiste herinnering aan het spektakel?

J.V.A.: Ik kan er niet zomaar een moment uithalen. De hele voorbereiding was onvergetelijk. Ik heb dat jaar veel nieuwe vrienden gemaakt. Toen we een paar weken later met Radio Zoniën straatinterviews deden voor het jaaroverzicht, kwam er maar een antwoord op de vraag wat het belangrijkste moment van 1986 was: 800 jaar Hoeilaart. Wij hadden de gemeenschap een goed gevoel gegeven en dat straalde dankbaarheid uit.

D.S.: Komt er ooit nog een vervolg?

J.V.A.: Als je het zuiver technisch bekijkt, is er al een vervolg geweest. Het totaalspektakel: “de 7 Sleutels” van de Sint-Clemensschool in 2004 volgde hetzelfde stramien maar was technisch veel beter afgewerkt. Met licht en geluid kan vandaag nu eenmaal meer dan toen. Maar een echt vervolg op 800 jaar Hoeilaart was het niet. Ook 'Ik was 14 in '14' (2014) lag in dezelfde lijn maar '800 jaar Hoeilaart' blijft een gebeurtenis zonder gelijke. Het verrassingseffect, de oude liedjes, de actieve medewerking